

D A D E S D E L A P O B L A C I Ó

Municipi: **Paiporta**
Comarca: L'Horta Sud
Província: València
Partit judicial: Torrent
Població: **25.309 habitants**

Paiporta és un municipi de la Comunitat Valenciana, Espanya. Pertany a la província de València, en la comarca de l'Horta Sud.

Situat al sud de la capital valenciana. El relleu és quasi totalment pla i el seu accident geogràfic més important és el barranc de Xiva, que divideix en dues parts la població i el terme.

El clima és mediterrani, amb mitjanes tèrmiques de 10°C al gener i 30°C a l'agost.

Paiporta limita amb les localitats d'Alfafar, Benetússer, Catarroja, Massanassa, Picanya i València, totes elles de la província de València.

Evolució demogràfica:

1646	_____	200 hab.
1900	_____	2.296 hab.
1930	_____	3.074 hab.
1960	_____	4.054 hab.
1965	_____	8.536 hab. (annexió de La Florida)
1970	_____	11.224 hab.
1991	_____	15.691 hab.
2001	_____	18.860 hab.
2009	_____	23.519 hab.
2013	_____	24.787 hab.
2016	_____	25.084 hab.
2018	_____	25.309 hab.

El augment demogràfic de Paiporta ha sigut moderat i constant en el segle XX, fins a 1960 en què apareixen nous tallers, indústries i comerços, que junt a la seua proximitat a València i la contínua millora de les seues comunicacions amb la gran ciutat, la converteixen en destinació d'immigrants nacionals, procedents majoritàriament de les poblacions valencianes de l'interior i de les actuals Andalusia i Castella-La Manxa.

La població s'ha triplicat en les dècades dels anys 60 i 70, fruit d'aqueixa immigració i de l'annexió de la Florida en 1965.

La població de Paiporta és bastant jove, estant quasi a la par el nombre d'homes i dones, entre 20 i 40 anys.

Descripció del seu territori

Distància al centre de la capital, València: 5,5 Km.
Altitud: 52 m sobre el nivell del mar del que dista 15 Km.

Superfície: 3,9 Km²

Està situat entre els 39° i 28' de latitud Nord i els 3° i 18' de longitud Est del meridià de Madrid.
Superfície ocupada: 85 %.

El territori de Paiporta va ser històricament una planícia amb una lleugera inclinació cap a l'Est, i dedicada a tasques agrícoles, sent múltiples els productes que els paiportins van anar extraient segons les èpoques i l'evolució social.

El barranc de Torrent o de Xiva.

El principal accident geogràfic de Paiporta és el Barranc, conegut com de Torrent o de Xiva, que

creuant-la de NO a SE, té la seua desembocadura en l'Albufera.

Quasi sempre sec, es veu desbordat en algunes ocasions, al no poder assumir el cabal precipitat sobre la seua conca en temps de pluges torrencials. De les actuals generacions, són tràgicament recordades les crescudes i desbordaments de 1949 i 1957.

Agricultura.

La presència romana a Paiporta està confirmada per troballes d'aquella època en les zones pròximes a la població.

És un fet provat que els àrabs van trobar en tot el territori valencià, i en les terres de Pagi Porta (porta de la finca o del camp), és a dir, de Paiporta, tot un sistema de reg d'

origen romà, que van ampliar i van millorar. La documentació cristiana ho confirma declarant vigent en matèria de regs i en alguns casos, els usos i costums "dels temps dels sarraïns".

Indústria.

En les últimes dècades la indústria ha tingut un fort desenvolupament, mobles, xapes, taulers de fusta, teixits, llums, pintures, materials per a la construcció, magatzems de distribució, entre altres.

Actualment estan en ple desenvolupament tres polígons industrials: el de l'Estació, el de la Pasqualeta i el de l'Alqueria de Mina, que han anat reduint considerablement la seua superfície agrícola.

Comunicacions.

Les comunicacions són excel·lents amb València i la resta de poblacions de la comarca, mitjançant Metro València, les línies d'autobusos del Consorci Valencià de Transports i les carreteres a València, Picanya, Benetússer, Albal i l'Avinguda del Sud.

Els orígens de Paiporta.

La població de Paiporta és el resultat de la unió de diversos poblats originàriament independents: els dos més antics són "Coteillas", hui partida de Cotelles i Raycol, hui partida del Racó, que ja consten en el "Libre del Repartiment" (1238).

Història.

El nom primitiu de Paiporta era Sant Jordi, la qual cosa, unit al fet que era lloc de cristians vells, fa suposar que la seua fundació va tindre lloc durant o una mica després de la conquesta de València pel rei Jaume I.

El nucli urbà està dividit en dos pel barranc de Xiva. En la vora de la dreta estava l'antic convent de sant Joaquim, fundat en 1595 per Leonor Pons de Pallás, sobre una antiga ermita dedicada al mateix sant. Va ser renovat a principis del segle XVIII, però en 1838, després de la desamortització dels béns eclesiàstics, l'edifici va ser derruït. Al voltant d'aquest convent s'havia format un barri denominat antigament amb el nom de Casas Nuevas de Torrent i va ser agregat a Paiporta en 1841. En dates més recents se'l coneixia pel Secà.

Entre els seus personatges més cèlebres trobem a:

- **Vicente Doménech**, conegut pel sobrenom d' "El Palleter", va ser personatge popular i destacat en la Guerra de la Independència Espanyola i que, segons la tradició, seria el primer en alçar el seu crit de revolta contra els francesos a València. Doménech va ser un de l'horta nascut a Paiporta en 1783, que als huit anys es va traslladar al barri de Patraix amb uns familiars. La seua indumentària consistia en un vestit de l'horta o de "saragüell", amb una faixa roja en la cintura. El seu treball consistia en vendre palletes inflamables (ofici que donaria nom al seu sobrenom).

- **Fra Gabriel Ferrandis** (1701 - 1782). Teòleg, autor de diverses obres de caràcter religiós, tant en castellà com en valencià, entre les quals pot destacar-se *Catecisme cristià*.

Economia.

La seua economia és actualment més industrial que agrícola, malgrat tindre conreada tota la superfície del terme que no ha sigut ocupada per fàbriques i zona urbana. L'origen dels regs en aquesta zona sembla ser tan antic com en la resta de l'horta de València. El taronger porta camí de convertir-se en monocultiu, a pesar que encara hui en dia es dedica la meitat del regadiu a hortalisses i dacs. La ramaderia compta amb caps de bestiar boví i amb aus repartides entre diverses granges.

La indústria compta amb tallers de fusta i, a més a més, amb fàbriques de joguets i de teixits, però aquesta indústria ha anat en decadència fins a arribar a quasi desaparèixer en la dècada de 2000-2010.

Política.

Alcaldes i alcaldesses des de les eleccions de 1979

1979-1983
Bartolomé Bas Tarazona
PSPV-PSOE

1983-1987
Bartolomé Bas Tarazona
PSPV-PSOE

1987-1991
Bartolomé Bas Tarazona
PSPV-PSOE

1991-1995
Bartolomé Bas Tarazona
PSPV-PSOE

1995-1999
Bartolomé Bas Tarazona
PSPV-PSOE

1999-2003
Bartolomé Bas Tarazona
PSPV-PSOE

2003-2007
Bartolomé Bas Tarazona
PSPV-PSOE

2007-2011

Vicente Ibor Asensi

PP

2011-2015

Vicente Ibor Asensi

PP

2015-2019

Isabel Martín Gómez

Compromís

Festes locals

Festes Majors. Celebra les seues festes patronals a **Sant Roc** en el mes d'agost.

- **Festes del Gos.** Just després de les Festes Majors, el dia 17 els anomenats "Festers del Gos" celebren aquesta festa. És freqüent que en els llocs on se celebra sant Roc se celebri l'endemà un dia de festa coneguda com del gos, denominació que prové del fet que el sant es representa acompanyat d'aquest animal.

- **Falles.** Com la majoria dels pobles de la província de València, aquest també celebra les falles en honor a sant Josep del 15 al 19 de març.

- **Sant Antoni,** la Penya l'Arre organitza el primer diumenge de febrer la tradicional benedicció d'animals, congregant a més de 200 cavalleries entre els seus participants.

- **Festa en Honor a la Mare de Déu dels Desemparats.** Una setmana després de la festa gran a València, el cap de setmana següent a Païporta, se celebren actes en honor a la Mare de Déu dels Desemparats, patrona de València i alcaldessa perpètua de Païporta. Entre aquests actes es troben misses en honor a la patrona, ofrenes, processons i el més important, el trasllat per tota la població paiportina. En finalitzar el trasllat, la imatge entra de cara al seu poble i es fa una missa en el seu honor cantant el himne de la coronació. També és tradició que l'alcalde o l'alcaldesa li entregue el bastó de comandament per ser, precisament, l'alcaldesa perpètua de la població.

Accessos.

Des de València, s'accedeix a aquesta localitat per carretera a través de la CV-407 i la CV-404 (eixida 6 de la V-30). Els altres accessos són la carretera CV-4063 (desde Picaña), la carretera d'Albal, la carretera Benetússer i el camí de Catarroja, que malgrat el seu nom és una carretera. També es pot accedir des de Catarroja per dos camins paral·lels en la vora del barranc, cadascun a un costat. També compta amb estació de metro (línies 1, 2 i 7 de MetroValencia) de FGV).

L'església de sant Jordi.

A mitjan segle XVIII, davant l'amenaça de ruïna del vell temple construït en 1564, el poble es va organitzar per a construir el nou temple parroquial de sant Jordi Màrtir, substituint a l'anterior dedicat a santa Maria del Puig.

Iniciada la seua construcció en 1748, va ser inaugurat el 10 d'agost de 1754.

El temple és una vertadera joia del baix barroc-neoclàssic valencià popular, característic del segle XVIII. L'obra va ser dirigida per Mauro Minguet.

En 2004 es va celebrar el 250 aniversari de la seua inauguració, que va coincidir amb la restauració a fons de l'església, celebrant-se, a aquest efecte, un cicle cultural d'un any de duració.

L'Horta.

És un fet indiscutible que durant segles la història de Paiporta ha estat lligada a la seua horta i activitats agrícoles.

Les primeres explotacions poden situar-se en l'època romana, donada l'excel·lència de les nostres terres amb un clima agradable i amb una quantitat de pluja previsible suficient.

Successivament els àrabs i els cristians, després de la Reconquesta, la van regar i la van cuidar fins a convertir-la en un autèntic verger, que encara queda en el record dels qui la van conèixer en la primera meitat del segle XX.

Hui, en el seu terme es troba el Centre d'Experimentació Agrària de la Caixa Rural de València.

Actualment està en greu perill, per estar en ple desenvolupament de tres polígons industrials: el de l'Estació, el de la Pasqualeta i el de l'Alqueria de Mina, que han anat reduint considerablement la seua superfície agrícola.

Les principals ocupacions dels habitants de Paiporta són les activitats relacionades amb el sector indústries, especialment la fusta, el comerç i els serveis, considerant a més que hui Paiporta és en gran part una ciutat dormitori molt unida a la ciutat de València.

Paiporta en el segle XIX.

La Paiporta del segle XIX era eminentment agrícola, però a principis de segle, en contra del que s'ha dit, la propietat no estava en mans de xicotets propietaris que vivien de la seua explotació agrícola, sinó que la majoria ho feien en règim d'arrendament.

Això va canviar radicalment, perquè a la fi de segle,

en 1886, quasi la meitat de la terra, a causa de la caiguda del règim senyorial, ja pertanyia a veïns de Paiporta.

En 1887 el terme municipal comptava amb 86 propietaris de terres de regadiu, amb un total de 708 fanecades regades de Faitanar i Benàger.

Alqueries de Paiporta.

Paiporta va comptar amb antigues alqueries, la majoria desaparegudes: alqueria de Quinfo, del Bollo, de Garça, de Tit, de Lino, de Ventura, de Parra, de la Sénia, de Mina, d'Estrella, del Flac, de Benlloch, la de Ferrandis, el solar de la qual està ocupado en l'actualitat per l'Ajuntament, la de Consuelo o de Juan Barral.

Especial esment mereix la d'Alba, enclavada ja en terme de València, però amb una ermita consagrada a la Mare de Déu de l'Aurora, de la qual eren devots els llauradors paiportins.

Barraques de Paiporta.

A mitjan segle XIX hi havia a Paiporta unes 100 barraques. Entre elles, de N a S, la del Ronquillo, de Martí, o del Pulo. Totes desaparegudes.

La proximitat a la gran ciutat de València, les excel·lents comunicacions, la seua forta industrialització, l'han convertida amb 25.309 habitants, en meitat residencial i meitat zona industrial, perfectament delimitades. En l'actualitat, més de tres quarts del sòl del terme de Paiporta és d'ús urbà o urbanitzable, i un percentatge elevadíssim d'aquesta superfície és d'ús industrial, amb fàbriques i magatzems de molt diverses activitats, entre elles les tradicionals de transformats de fustes, mobles, textil, ceràmica i maquinària.

En 1997, vint-i-tres empreses de Paiporta van participar en la Fira Internacional del Moble, reforçant els seus contactes comercials amb Orient i Rússia.

En els primers decennis del segle XX a Paiporta arriben a comptabilitzar-se 28 empreses dedicades al sector de la construcció, i apareixen documentades cinc fàbriques de rajoles (rajolars): el de Pascual Serrano, Francisco Bauset, Vicente Tarazona, el de Pepot i el de Mina. A poc a poc han anat desapareixent, encara que, fins i tot, queden restes urbanes d'alguns d'elles.

Edificis singulars.

Entre els edificis públics més destacats podem citar:

Edifici Ajuntament.

Construït de nova planta sobre els solars de l'antic i de les desaparegudes Escoles Públiques edificades sobre un solar donació a Paiporta per Fra Gabriel Ferrandis.

Museu de la Rajoleria.

La fàbrica de rajoles "El Pilar", coneguda a Paiporta com "El Rajolar de Bauset", va començar a funcionar a

mitjan 1924. La construcció fabril construïda per Ambrosio i Abelardo Martínez, ocupava una superfície aproximada de 9.523 metres quadrats, i estava situada, llavors, als afores de la població.

Al desembre de 1994 el terreny del Rajolar va ser adquirit per l'Ajuntament de Paiporta. Només quedava del conjunt original la nau principal i el funeral.

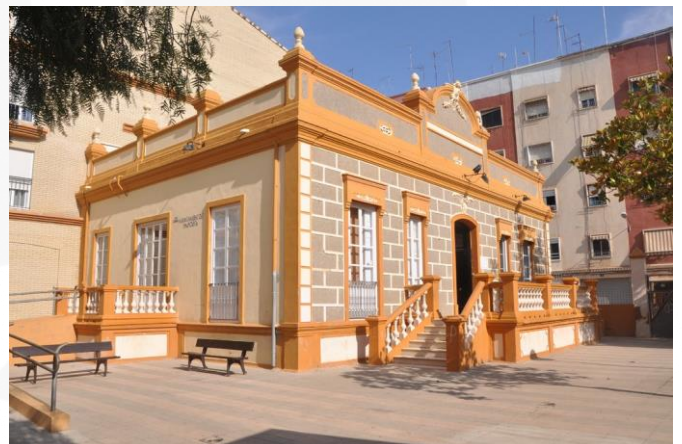
Auditori Municipal.

L'Auditori de Paiporta és un espai cultural singular de més de 4.800 metres quadrats edificats, sobre una superfície de 1.600. Disposa d'una sala principal amb 472 butaques i d'una altra sala per a conferències amb 125 butaques. Aquest edifici, referència cultural detotes dues bandes de Paiporta.

Edificis històrics.

Xalet de Català.

Situat hui en ple centre urbà, en el carrer de València, en el seu moment estava adossat a la Fàbrica de Teixits de Seda del Sr. Rafael Català, que durant segles va ser una de les més famoses en la fabricació de teles de la seua especialitat. Desapareguda hui en dia la fàbrica, el Xalet es hui propietat de l'Ajuntament, sent el seu jardí públic, i dedicat l'edifici a activitats socials.

Arquitectura Rural

Vil·la Socorro

Situada en el camí de Mal Pas, segle XVIII-XIX, és una casa que en el seu temps complia funcions mixtes, entre rurals i residència estiuenca dels seus propietaris, situada al costat de la séquia de reg, garantint-se l'aigua necessària.

Vil·la Amparo

Situada a escassos cent metres de l'antiga carretera de València, a la dreta, direcció a València, construïda en 1918, va ser la casa d'estiu dels Olcina, des de la seua construcció. Amb entrada privada, quedava protegida per amplies i frondoses bardisses verdes, de la carretera de terra fins als anys quaranta-cinquanta, donant-li un aire de misteriós glamur per als paiportins i paiportines que acudien a peu a València.

Casa Gris, c/ València, 1900-1936

També propietat de la família Olcina, i a l'esquerra de la carretera de València, es va construir a principis del segle XX, i va ser, pel que sembla, el primer dels edificis construït íntegrament en ciment, donada la condició de naviliers de la família propietària, i importadors d'aqueix material que va revolucionar la construcció.

D'aspecte una miqueta trist i amorf, va ser residència en els seus pisos alts, dedicant-se la planta baixa a les necessitats agràries de l'extensa finca.

Festes patronals.

Celebracions religioses

Seguint la iconografia cristiana, sant Roc, pelegrí francès nascut a Montpel·lier l'any 1295, advocat contra la pesta i molt venerat en el sud d'Europa i patró de Paiporta, apareix acompanyat d'un gos, el seu fidel company de pelegrinatge i de diversos pans de blat.

Tradicionalment i des de la seua proclamació com a patró de Paiporta, el 16 d'agost, se celebren les festes patronals a sant Roc, amb diversos actes religiosos, culturals i d'entreteniment.

Les festes locals se celebren en la segona setmana d'agost, en honor a sant Roc, patró de Paiporta, finalitzant el dia 16 d'agost, estan organitzades per l'Ajuntament, i durant una setmana es fan una sèrie d'activitats festives, culturals i lúdiques, com balls, actuacions, concerts de la banda de música, jocs infantils, sopars populars, tir i arrossegament, cavalcada, focs artificials (mascletà a migdia i castell per la nit), tot això juntament amb les celebracions religioses.

Gastronomia.

Entre la gastronomia típica de Paiporta podem citar:

Formes de preparar el pà.

En el segle XVIII les dones de Paiporta feien les set formes de pà que llavors eren comunes: "pataca", "bollo", "rollo", "cuerna", "fraret", "ferradura" i la "fogassa".

La d'ús més comú eren la "pataca" o "pataqueta" i el "rollo".

Guisao de sant Roc.

Plat preparat amb carn de pollastre, conill i mandonguilles. Cuitat amb una salsa elaborada amb ceba, tomaca, all, julivert, ametla picada i conyac, condimentat amb pebre roig.

Metro Pàrquing.

Serveis.

Càrrega elèctrica vehicles.

Empresa Municipal de Servicios (ESPAI).

Neteja viària i disseny i manteniment de jardins

Infraestructures.

Centre de Salut.

Dependències Policia Local.

Oci i temps lliure.

Poliesportiu municipal.

Centre Cultural.

Piscina coberta.

Mercat municipal.

Parcs infantils i zones de joc.

